

Зміст:

(Натисніть на заголовок для переходу на текст)

Загальні питання

[У наступному році буде реалізовуватися програма «1000 годин українського контенту», – Мінкультури. – Таня Матяш](#)

[До Львова завітала єврокомісарка Марта Кос і оцінила шлях України до ЄС. – Катерина Гладка](#)

Митці на фронті

[В Україні запустили документальний вебсеріал про військових, які поєднують службу і творчість. – Діана Горон](#)

[Презентація збірки ветеранських новел Voices of Defenders стане першою подією 32-го львівського BookForum. – Катерина Бенюк](#)

[«Позивний: Художник»: у столичному музеї презентують виставку до Дня захисників і захисниць України. – Таміла Баранівська](#)

Інформаційний суверенітет та інформаційна безпека України

[У Музеї історії Києва стартувала інтерактивна виставка про медіаграмотність «ДезАут». – Валерія Буняк](#)

Подолання наслідків русифікації та тоталітаризму

[На Харківщині вилучили братські могили з переліку культурної спадщини. – Дар'я Лобанок](#)

Арттерапія

[Як музика допомагає військовим та ВПО знаходити внутрішній спокій. – Ірина Бедрик](#)

Креативні індустрії

[У Львові відбудеться черговий «Дизаріум». Яка програма? – Антон Малиновський](#)

Благодійність

[У Києві «Ветерани космічних військ» за вечір зібрали мільйон гривень для Сил оборони. – Микита Кишиневський](#)

Фестивалі

Три дні з життя мілітантропоса: «Конструкція IX» у Дніпрі. – Олексій Мінько

Театр

Вийшла збірка «Драма Панорама 2024», до якої увійшли найкращі сучасні українські п'єси року. – Дар'я Тарасова

Музика

Вийшов друком двотомний збірник творів Миколи Лисенка: де послухати ці композиції. – Анастасія Курінська

Візуальні мистецтва

У Києві проведуть ярмарок сучасного мистецтва Art Kyiv 2025

Кіномистецтво. Кінопрокат

Український голос у світі: фільм «Лютий. Сім днів» підкорив Сан-Себастьян. – Ганна Тимошенко

Валентин Васянович: «Мені подобається сидіти вдома і придумувати кіно». – Алекс Малишенко

Завершено зйомки романтичної комедії «Готель Соколине сьайво» із саундтреком від PARFENIUK

Українська IT-компанія Holywater, яка займається вертикальними серіалами, вийшла на ринок Іспанії. – Адріана Муллаянова

Sweet.tv запустив конкурс для пошуку ідей для сценаріїв. – Валерія Буняк

Просвітництво

У Львові автори подкасту «Центр дослідження МордоРУ» дискутуватимуть на тему III-пісень. – Дарина Рубан

Література. Книговидання

«Книжкова країна»: як минув фестиваль і які книги були найпопулярнішими. – Ропасва Жанна

Драма, пристрасть, любов і втрата. Ворожбит, Андрухович, Горіха Зерня та Амеліна на найбільшому книжковому форумі Скандинавії у Гетеборзі. – Тетяна Пушнова

Мистецький арсенал представить Україну на Франкфуртському книжковому ярмарку. – Катерина Гладка

Галина Герасим – лавреатка канадської літературної премії за переклад

Які видавництва перемогли у другій хвилі грантів на переклад з та на загрожені мови

«Chapter Ukraine» – з'явилася платформа з усією інформацією про українські

[книжки в іноземних перекладах](#)

[Український ПЕН оголосив 20 проєктів-переможців стипендійної програми. – Валерія Буняк](#)

[«Читачі чекають правдивості від тексту». – Леокадія Шугурова](#)

[Внаслідок удару рф пошкоджено склад видавництва «Смакі». – Анастасія Андрушко](#)

Музейна справа

[Львівський музей Соломії Крушельницької оцифровує свою колекцію. – Катерина Сліпченко](#)

[Партнерство та інвестиції у доступний музей. Досвід Гадяцької громади](#)

[Під час вчорашньої атаки росіян пошкоджено Дніпровський художній музей. – Таня Матяш](#)

Бібліотечна справа

[Бібліотеки. Закрити не можна модернізувати. Кому \(,\) – ставить держава. – Тамара Сухенко](#)

[Угорщина заблокувала кілька українських медіа «у відповідь на українську цензуру»](#)

Загальні питання

У наступному році буде реалізовуватися програма «1000 годин українського контенту», – Мінкультури. – Таня Матяш

Під патронатом президента В. Зеленського в 2026 році буде реалізовано програму «1000 годин українського контенту», повідомила перша заступниця міністра культури та стратегічних комунікацій Г. Григоренко. «Основне збільшення бюджету Міністерства культури до 15 з лишком мільярдів відбулося завдяки ініціативі, яка йде від президента України – „1000 годин контенту”. Ця програма буде реалізовуватися під його патронатом», – сказала вона на засіданні Комітету Верховної Ради з питань гуманітарної та інформаційної політики. За її словами, Мінкультури разом з Державним агентством з питань кіно і Українським культурним фондом напрацювали бачення щодо реалізації даної програми: як будуть проводитися конкурси і відбори та які будуть комісії. Параметри буде представлено згодом. Водночас частина членів комітету виказали свою незгоду з тим, що кошти на цю програму (4 млрд грн) виділятимуться через Мінкультури, а не безпосередньо для Держкіно. Голова Держкіно А. Осіпов також заявив, що сприймає як недовіру до команди інституції той факт, що програму хочуть провести поза Агентством кіно. Докладніше:

https://lb.ua/culture/2025/09/30/699061_nastupnomu_rotsi_bude.html

До Львова завітала єврокомісарка Марта Кос і оцінила шлях України до ЄС. – Катерина Гладка

До України приїхала єврокомісарка з питань розширення ЄС Марта Кос, щоб оцінити прогрес у процесі вступу України до ЄС. Також розмова стосувалася і шляху Львова в конкурсі на статус Європейської культурної столиці 2030. «Поспілкувалися з пані Мартою про те, чим є культура в нашій країні зараз і як важливо говорити зі світом через власну культуру і власною мовою. Львів у фіналі конкурсу Європейської столиці культури 2030. Спілкувалися і про те, як Responsibility to be говорить та представляє в цьому конкурсі не лише Львів, але й всю Україну, про здатність культури взяти на себе відповідальність за наше сьогодення, минуле і майбутнє, про її спроможність дбати про нас. Про наше місто і його феномени», – зауважила директорка Інституту стратегії культури Ю. Хомчин. Також вона наголосила, що для України важливо нині мати свій голос у сім'ї міст-ЄСК та вести діалог зі світом через культуру. У Львові іноземна гостя відкрила «Тиждень стійкості українських міст», відвідала центр реабілітації «Незламні», вшанувала пам'ять українських захисників на Личаківському кладовищі. Докладніше:

https://lb.ua/culture/2025/09/30/699132_lvova_zavitala_ievrokomisarka.html

Митці на фронті

В Україні запустили документальний вебсеріал про військових, які поєднують службу і творчість. – Діана Горон

В Україні стартував проєкт «Новий Kod_» – цикл документальних вебфільмів про воїнів, які поєднують службу і творчість. Авторкою і

режисеркою стала М. Чанкова. «Новий Kod_» створено за підтримки Українського культурного фонду та 3 Окремої штурмової бригади в межах конкурсної програми «Культурний штурм». Прем'єра першого епізоду під назвою «Вода» відбулася 24 вересня на ютуб-каналі «Новий Kod_». Головним героєм випуску став О. Грабар (Дон Кіхот) – музикант, композитор і командир відділу безпілотних систем 3 Окремої штурмової бригади. Другий епізод документального вебсеріалу вийде 1 жовтня, у День захисників і захисниць України. Головним героєм випуску стане П. Вишебаба – український поет, військовий та громадський діяч. Докладніше:

<https://detector.media/infospace/article/244530/2025-09-30-v-ukraini-zapustyly-dokumentalnyy-vebserial-pro-viyskovykh-yaki-poiednuyut-sluzhbu-i-tvorchist/>

Презентація збірки ветеранських новел Voices of Defenders стане першою подією 32-го львівського BookForum. – Катерина Бенюк

Презентація відбудеться 3 жовтня у великому конференц-залі Львівського палацу мистецтв, одразу після офіційного відкриття фестивалю. До збірки увійшли десять новел українських ветеранів та ветеранок, які воювали в різних підрозділах ЗСУ, ТРО, Нацгвардії та Прикордонної служби. Ще десять учасників озвучили тексти у форматі аудіокниги – це хлопці й дівчата, котрі нині проходять реабілітацію в центрах Unbroken та Superhumans. Таким чином видання має подвійне звучання: через слово і через голос побратимів та посестер. Координатором проєкту виступив ветеран Ю. Вовкогон, упорядником – поет і письменник Г. Семенчук. Видання здійснив волонтер і засновник «UA Comix» та «3.3.3.» Б. Кордоба. Аудіоверсію підготував ветеран та актор Н. Павлик у студії «79014records». **Довідково:** видання Voices of Defenders. vol.1 реалізовано в межах однойменного українсько-данського проєкту YMCA-YWCA Lviv спільно з KFUM og KFUK i Danmark за підтримки данської організації CISU. Упродовж наступних двох років планується випуск vol.2 та vol.3. Докладніше:

<https://zahid.espreso.tv/novyny-lviv-prezentatsiya-zbirki-veteranskikh-novel-voices-of-defenders-stane-pershoyu-podieyu-32-go-lvivskogo-bookforum>

«Позивний: Художник»: у столичному музеї презентують виставку до Дня захисників і захисниць України. – Таміла Баранівська

У Музеї історії міста Києва 1 жовтня презентують виставковий проєкт «Позивний: Художник». Автори робіт – художники-кияни, які в перші дні повномасштабного вторгнення добровільно пішли захищати місто. Зазначається, що кожен твір – це частина життя, зафіксована на дошках від ящиків для снарядів та обвуглених шматках дерева. Представлено роботи сімох митців-членів Національної спілки художників України. Це: С. Герасименко, В. Теличко-Еверт, А. Шевченко, В. Гурін, В. Вакуленко, М. Мединський і В. Семко. Докладніше:

<https://suspilne.media/kyiv/1127253-pozivnij-hudoznik-u-stolicnomu-muzei-prezentuut-vistavku-do-dna-zahisnikiv-i-zahisnic-ukraini/>

Інформаційний суверенітет та інформаційна безпека України

У Музеї історії Києва стартувала інтерактивна виставка про медіаграмотність «ДезАут». – Валерія Буняк

У Музеї історії Києва відкрито інтерактивну виставку про медіаграмотність «ДезАут». Відвідувачі мають змогу пройти «марафон медіаграмотності» – серію інтерактивних станцій. Учасники отримують тренувальні маршрути, які допоможуть їм виконати завдання. Виставка працюватиме до 5 жовтня. Вхід вільний. За словами очільниці Музею Києва В. Мухи, місце проведення виставки свідчить для команди про певне переосмислення ролі музею. «Крім того, що ми зберігаємо історію та мистецтво, музеї так само стають своєрідною платформою діалогу і надзвичайно важливих і актуальних проєктів, адже кожен із нас спостерігає, що останнім часом ми все частіше стикаємося з перекручуванням інформації, переписуванням історії, вкидами дезінформації. Це є частиною гібридної війни, яку веде наш ворог», – сказала вона. На думку Мухи, є потреба в тому, щоб діти, молодь і люди поважного віку формували та вдосконалювали навички фактчекінгу, критичного мислення та перевірки інформації. Виставку проводять у межах проєкту «Зміцнення правдивості, прозорості та демократії для протидії дезінформації», який втілює ГО «Інтерньюз-Україна» за підтримки уряду Канади. Докладніше:

<https://ms.detector.media/trendi/post/38466/2025-09-30-u-muzei-istorii-kyieva-startovala-interaktyvna-vystavka-pro-mediagramotnist-dezaut/>

Подолання наслідків русифікації та тоталітаризму

На Харківщині вилучили братські могили з переліку культурної спадщини. – Дар'я Лобанок

Міністерство культури та стратегічних комунікацій виключило п'ять братських могил у Харкові та області з Державного реєстру нерухомих пам'яток України через ознаки радянської та імперської символіки. Йдеться про братські могили жертв Перших визвольних змагань у Пересічному та жертв Перших визвольних змагань у Польовій, братську могилу у Каравані, могилу героя соціалістичної праці М. Бондаренка у Харкові на 2-му міському кладовищі та могилу героя соціалістичної праці Г. Гордієнка у Харкові на 3-му міському кладовищі. Рішення ухвалено за поданням Харківської обласної адміністрації та після висновків експертної комісії. Начальниця другого міжрегіонального відділу Українського інституту національної пам'яті М. Тахтаулова розповіла, що далі відбуватиметься ексгумація та перенесення решток. Докладніше:

<https://life.pravda.com.ua/culture/na-harkivshchini-viluchili-bratski-mogili-z-pereliku-kulturnoji-spadshchini-310599/>

Арттерапія

Як музика допомагає військовим та ВПО знаходити внутрішній спокій. – Ірина Бедрик

Психологиня ЗСУ розповідає про програму емоційного розвантаження, що діє у Львівському органному залі. Докладніше:

https://zaxid.net/yak_muzika_dopomagaye_viyskovim_ta_vpo_znahoditi_vnu_trishniy_spokiy_n1620215

Креативні індустрії

У Львові відбудеться черговий «Дизаріум». Яка програма? – Антон Малиновський

11–12 жовтня у Львові відбудеться «Дизаріум» – наймасштабніша, як заявляють організатори, дизайн-подія року, що вже втретє збере українську та міжнародну креативну спільноту. На учасників чекають два дні лекцій і дискусій, дизайн-батл, маркет українських брендів, презентації та багато можливостей для нетворкінгу. Докладніше:

<https://lyuk.media/news/dysarium/>

Благодійність

У Києві «Ветерани космічних військ» за вечір зібрали мільйон гривень для Сил оборони. – Микита Кишиневський

28 вересня коміки з об'єднання «Ветерани космічних військ» провели концерт у Жовтневому палаці, під час якого знімали шоу «Вікторина». За вечір гумористи змогли зібрати мільйон гривень. Докладніше:

<https://shotam.info/u-kyievi-veterany-kosmichnykh-viysk-za-vechir-zibraly-milyon-hryven-dlia-syl-oborony/>

Фестивалі

Три дні з життя мілітантропоса: «Конструкція IX» у Дніпрі. – Олексій Мінько

Про хід та підсумки цьогорічного фестивалю. Докладніше:

<https://artslooker.com/try-dni-z-zhyttia-militantroposa-konstruktsiia-ix-u-dnipri/>

Театр

Вийшла збірка «Драма Панорама 2024», до якої увійшли найкращі сучасні українські п'єси року. – Дар'я Тарасова

Побачив світ другий том щорічної антології «Драма Панорама», яка презентує виключно ті сучасні українські п'єси, що протягом року перемогли на національних і міжнародних драматургічних конкурсах. Перший том увійшов до списку найкращих українських книжок 2024 року за версією ПЕН у категорії «Українська драматургія». Антологія за 2024 рік зібрала вісім п'єс-переможниць п'яти конкурсів минулого року: «Тиждень актуальної п'єси», «Липневий мед», Eurodram, TAW та Конкурс короткої драми. Шість із цих восьми текстів написано військовими. Антологію випущено спільними зусиллями харківського Театру на Жуках та видавця О. Савчука. Докладніше:

<https://espresso.tv/kultura-viyshla-zbirka-drama-panorama-2024-do-yakoi-uviyshli-naykrashchi-suchasni-ukrainski-pesi-roku>

Музика

Вийшов друком двотомний збірник творів Миколи Лисенка: де послухати ці композиції. – Анастасія Курінська

У межах проєкту «Микола Лисенко. Перезавантаження» вийшов друком двотомний збірник фортепіанних творів композитора. Кожен твір можна послухати, перейшовши за QR-кодами. Окрім цього, 34 п'єси Лисенка отримали у межах проєкту нові або ж перші звукозаписи. Запис зробили у Колонній залі імені Миколи Лисенка Національної філармонії України. Загалом проєкт репрезентує 90 аудіозаписів, створених у 1953–2025 роках, у виконанні 32 піаністів з України та з-за кордону. Видання друкується накладом 1000 примірників, які буде безкоштовно передано до середніх та вищих музичних навчальних закладів, культурних установ, благодійних і громадських організацій, бібліотек в Україні та за кордоном. Публічна презентація-концерт двотомника відбудеться 16 жовтня у Великій залі імені героя України Василя Сліпака Національної музичної академії України. Збірник фортепіанних творів Лисенка є першим виданням мультимедійного проєкту «Микола Лисенко. Перезавантаження», у планах проєкту – мультимедійне видання повного зібрання творів композитора. Докладніше:

<https://suspilne.media/culture/1127529-vijsov-druk-dvotomnij-zbirnik-tvoriv-mikoli-lisenka-de-posluhati-ci-kompozicii/>

Візуальні мистецтва

У Києві проведуть ярмарок сучасного мистецтва Art Kyiv 2025

3–5 жовтня у Київській міській галереї «Лавра» проведуть ярмарок сучасного мистецтва – Art Kyiv 2025. У події візьмуть участь понад 20 провідних галерей та артінституцій з України, Польщі та США. Серед них – Abramovych Art, Shum, Vakulenko Art Consulting та ін. Відвідувачі зможуть побачити живопис, графіку, скульптуру та фотографію. Також відбудеться паралельна програма – Collecting Futures. Вона поєднає панельні дискусії, перформанси, майстер-класи та зустрічі з художниками і створить простір для діалогу між митцями, колекціонерами, культурними інституціями та бізнесом. Докладніше:

<https://www.platfor.ma/u-kyievi-provedut-yarmarok-suchasnogo-mystetstva-art-kyiv-2025/>

Кіномистецтво. Кінопрокат

Український голос у світі: фільм «Лютий. Сім днів» підкорив Сан-Себастьян. – Ганна Тимошенко

Художній фільм «Лютий. Сім днів», у якому головну роль виконав військовослужбовець Сил територіальної оборони ЗСУ С. Коршиков, здобув одразу дві нагороди на престижному Міжнародному кінофестивалі у Сан-

Себастьяні (Іспанія). Авторка стрічки – німецько-українська режисерка Т. Мучнік. Докладніше:

<https://ktoday.com.ua/58641/ukrayinskyj-golos-u-sviti-film-lyutyj-sim-dniv-pidkoryv-san-sebastyan/>

Валентин Васянович: «Мені подобається сидіти вдома і придумувати кіно». – Алекс Малишенко

Новий фільм В. Васяновича «За перемогу!» відібрано до конкурсу Platform кінофестивалю у Торонто, де він здобув головну нагороду у секції. Для Васяновича це вже друга участь у кінофорумі, який заробив собі репутацію головного глядацького фестивалю світу. В інтерв'ю режисер розповідає про нову стрічку та її відмінностей від уже сформованого стилю, бажання знімати розважальні комедії та суперечності між творчістю та обмеженнями, які накладає грантове або державне фінансування. Докладніше:

https://lb.ua/culture/2025/10/01/699053_valentin_vasyanovich_meni.html

Завершено зйомки романтичної комедії «Готель Соколине сьайво» із саундтреком від PARFENIUK

Продюсером фільму виступив К. Горобець, режисером – А. Колесник. Стрічку створено Film.ua за підтримки Державного агентства України з питань кіно. В кіно – з 16 квітня 2026 року. Докладніше:

<https://www.cinema.in.ua/ziomky-hotel-sokolyne-siaivo/>

Українська ІТ-компанія Holywater, яка займається вертикальними серіалами, вийшла на ринок Іспанії. – Адріана Муллаянова

Українська ІТ-компанія Holywater оголосила про початок партнерства з іспанською студією Elefantec Global, яка створювала фільми для Amazon Prime та Paramount. Співзасновник Holywater А. Кас'янов зазначає, що іспаномовні країни, зокрема США та Латинська Америка, є одними з найбільших ринків споживання контенту, однак для успішного виходу на них необхідне глибоке розуміння локальних особливостей. Його колега та співзасновник компанії Б. Несвіт додає, що «Elefantec Global забезпечує фаховість у створенні контенту для місцевої аудиторії, тоді як Holywater відповідає за технологічну платформу й дистрибуцію». У межах нового партнерства планується випустити до 70 вертикальних серіалів у 2025–2026 роках, із середнім бюджетом \$80 000–\$140 000 на серіал. Ринок вертикального відео для іспаномовної аудиторії оцінюють у \$2 млрд на рік, потенційна аудиторія сягає 290 млн користувачів. Holywater очікує залучити близько 10 млн активних користувачів щомісяця, що становить приблизно 5% від усього ринку. Докладніше:

<https://espresso.tv/svit-ukrainska-it-kompaniya-holywater-yaka-zaymaetsya-vertikalnimi-serialami-viyshla-na-rinok-ispanii>

Sweet.tv запустив конкурс для пошуку ідей для сценаріїв. – Валерія Буняк

Онлайн-кінотеатр Sweet.tv запустив всеукраїнський конкурс для пошуку ідей для сценаріїв, у якому можуть взяти участь сценаристи, письменники та всі, хто має досвід у створенні сценаріїв. Ідеї можна подати в таких категоріях:

повнометражний фільм, серіал, процедурний серіал, ситком, романтична комедія та екшн. Також приймають сюжети на основі реальних подій. Переможці конкурсу отримають грошовий приз у розмірі 125 000 гривень та можливість втілити свою ідею на великому екрані разом з продакшном Sweet.tv Originals. Заявки можна подати до 28 жовтня. Короткий список фіналістів буде оголошено 11 листопада. Докладніше:

<https://detector.media/mozhlyvosti-dlya-media/article/244523/2025-09-30-sweettv-zapustyv-konkurs-dlya-poshuku-idey-dlya-stsenariiv/>

Просвітництво

У Львові автори подкасту «Центр дослідження МордоРУ» дискутуватимуть на тему III-пісень. – Дарина Рубан

4 жовтня у Конференц-залі Львівського палацу мистецтв пройде дискусія «III-пісні на авторську поезію: сучасний кринж чи культурна зброя проти росії?». Чи стане III союзником у творенні культурної зброї, чи лишиться лише курйозним кринжем – дискутуватимуть Б.-О. Горобчук разом з А. Алексеевою. Автори подкасту «Центр дослідження МордоРУ» уперше зберуть свою аудиторію на офлайн заході у Львові. Алексеева – заступниця керівника «Центру протидії дезінформації» РНБО України та медіа-експертка. Горобчук – соціолог культури, викладач КНУ ім. Шевченка та автор проєкту «Культуртригер». Разом вони створили подкаст, який зібрав понад 100 мільйонів переглядів за 2025 рік. Джерело:

<https://shotam.info/u-lvovi-avtory-podkastu-tsentr-doslidzhennia-mordoru-dyskutuvatymut-na-temu-shi-pisen/>

Література. Книговидання

«Книжкова країна»: як минув фестиваль і які книги були найпопулярнішими. – Ропасва Жанна

Про підсумки події, що проходила 25–28 вересня у Києві. Докладніше: <https://bit.ua/2025/09/knyzhkova-krayina-yak-mynuv-festyval-i-yaki-knygy-buly-najpopulyarnishymy/>

Драма, пристрасть, любов і втрата. Ворожбит, Андрухович, Горіха Зерня та Амеліна на найбільшому книжковому форумі Скандинавії у Гетеборзі. – Тетяна Пушнова

«Трагедія Швеції полягає у тому, що нам знадобилася війна, щоб нарешті побачити українську культуру». Ці слова прозвучали на дискусії «Чи банити російську культуру», яка відбулася на Книжковому ярмарку у Гетеборзі – найбільшій літературно-видавничій події нордичних країн. Разом з 11-ма іншими вона увійшла до програми Українського інституту у Швеції, який представив на ярмарку українських авторок, чиї твори перекладено шведською. Авторка розповідає, яку користь для України приносить участь у таких подіях. Докладніше:

<https://life.pravda.com.ua/culture/ukrajinska-programa-na-yarmarku-v-geteborzi-reportazh-310595/>

Мистецький арсенал представить Україну на Франкфуртському книжковому ярмарку. – Катерина Гладка

Мистецький арсенал візьме участь у найбільшому книжковому ярмарку світу – Frankfurter Buchmesse, який відбудеться 15–19 жовтня. Інституція представить власний стенд J83 у секції Hall 3.1 «Мистецтво. АртКнига. Дизайн» із концепцією «Все між нами – переклад», що була фокус-темою цього річного Книжкового Арсеналу в Києві. Цьогоріч також уперше відбудеться спеціальна освітня програма для видавців з України та сусідніх країн. У ній візьмуть участь 15 учасників, серед яких п'ятеро – з України. Програма реалізується за підтримки Федерального міністерства закордонних справ Німеччини у співпраці з Goethe-Institut Україна та Книжковим Арсеналом. Фокусна тема Національного стенду України у Франкфурті – Filling in («Доповнення»). Україна прагне заповнити прогалини на європейській культурній мапі, презентуючи видання класики іноземними мовами, повертаючи забуті імена та відкриваючи нові горизонти своєї літератури й культурної спадщини. Разом із Мистецьким арсеналом Україну представлятимуть Український інститут книги, колективний стенд видавництв, Goethe-Institut Україна, Український інститут та видавництво Creative Women Publishing – переможець премії «Читомо». Участь Мистецького арсеналу у Frankfurter Buchmesse стала можливою завдяки підтримці Міжнародного фонду «Відродження» та партнерів у Німеччині. Докладніше:

https://lb.ua/culture/2025/10/01/698966_mistetskiy_arsenal_predstavit.html

Галина Герасим – лавреатка канадської літературної премії за переклад

Українська політологиня Г. Герасим стала лауреаткою нагороди Літературного фонду імені Пітерсона за переклад українською мовою книжки американського історика Тімоті Снайдера «Про свободу». Вручення премії відбудеться 29 листопада в Торонто, Канада. На урочистій церемонії також буде присутній Тімоті Снайдер. **Довідково:** нагорода за книжковий переклад Літературного фонду імені Пітерсона надається кожні два роки та присуджується нещодавно опублікованим перекладам художніх та документальних літературних творів українською та з української. Нагорода має на меті відзначити кращі приклади успішного співробітництва перекладачів, редакторів і видавців і заохотити підтримку високохудожньої літератури, яка є актуальною для української громади у світі та відображає різноманіття досвіду українців в історичному контексті. Переможці, а саме автор книжки та перекладач, отримують грошову нагороду у розмірі 10 000 канадських доларів – кожен з яких отримує по 5 000 канадських доларів. Докладніше:

<https://chytomo.com/halyna-herasym-lavreatka-kanadskoi-literaturnoi-premii-za-pereklad/>

Які видавництва перемогли у другій хвилі грантів на переклад з та на загрожені мови

Програма House of Europe оголосила переможців другої хвилі грантів, що спрямовано на підтримку проєктів, які передбачають переклади як з української, так і на українську мову, з метою збереження та популяризації загрожених мов.

Сума гранту може досягати 5000 євро, і допоможе покрити всі етапи роботи, від перекладу до популяризації книжки. Цієї хвилі програма підтримує 4 переможці серед українських видавців, надаючи гранти для перекладів таких мов: білоруська, караїмська та кримськотатарська. Докладніше:

<https://chytomo.com/iaki-vydavnytstva-peremohly-u-druhiy-khvyli-hrantiv-na-pereklad-z-ta-na-zahrozheni-movy/>

«Chapter Ukraine» – з'явилася платформа з усією інформацією про українські книжки в іноземних перекладах

Медіа «Craft» і «Читомо» у партнерстві зі Snig.digital, Kavi.Agency, PEN Ukraine та Українським інститутом книги створили цифрову платформу «Chapter Ukraine», що надає повну інформацію про українські книжки, доступні у перекладі іноземними мовами. «Наша мета полягала у створенні зручного інструменту для пошуку та формування добірок української літератури в перекладі для закордонних бібліотек, книгарень та культурних інституцій. Ідея такого сервісу давно визрівала – в Україні не було доступного джерела, яке б системно представляло перекладені книжки, попри ріст запиту. Тому ми з партнерами об'єднали досвід у створенні цифрових культурних проєктів, адвокації української культури та експертизу в книговидавничій тематиці, і реалізували Chapter Ukraine як відкриту платформу для всіх, хто прагне знайомити світ з українською літературою. Наразі ми працюємо над інтеграціями з бібліотечними й дистрибуторськими сервісами, щоб показувати, де саме видання вже доступне для купівлі або читання» – зазначила співкураторка проєкту й авторка вебсервісу Chapter Ukraine, голова ГО «Craft» К. Казімірова. Окрім базової бібліографії, сервіс об'єднує відомості про видавців, перекладачів, дистрибуторів, наявність відгуків, премій і рецензій у міжнародних та українських медіа. Завдяки функції поширення користувач може створити власний список книг, експортувати його у файл із даними для замовлення та надіслати бібліотеці чи книгарні. Адвокаційна кампанія навколо проєкту покликана привернути увагу закордонних читачів до українських книжок та розширити їхню присутність на полицях бібліотек і книгарень. Для цього ініціатори сформували міжнародні команди волонтерів, які отримали детальні покрокові інструкції, як налагоджувати контакти з бібліотеками та книгарнями й заохочувати їх включати українські переклади до своїх колекцій. Кампанія запрошує активних осіб долучатися до просування української літератури. Докладніше:

<https://chytomo.com/chapter-ukraine-z-iavylasia-platforma-z-usiieiui-informatsiieiui-pro-ukrainski-knyzhky-v-inozemnykh-perekladakh/>

Український ПЕН оголосив 20 проєктів-переможців стипендійної програми. – Валерія Буняк

Їх обрали з-поміж 301 зголошення, що надійшли на конкурс. Програма покликана підтримати проєкти українських письменників і журналістів та сприяти створенню нових текстів, котрі фіксують і осмислюють досвід війни з 2014 року. Проєкт спрямовано на підтримку авторів, які працюють у таких напрямках: нонфікшн, художня література, дитяча і підліткова література.

Авторам нададуть стипендії у розмірі €5000. Результатом програми для кожного стипендіата має стати книга, опублікована в українському видавництві не пізніше, ніж 30 листопада 2026 року. Організаторами ініціативи є Норвезький Гельсінський комітет, Норвезька асоціація авторів і перекладачів нонфікшн-літератури, Норвезька спілка письменників та Український ПЕН. Проєкт реалізують за підтримки The Nansen Support Programme for Ukraine. Це продовження програми стипендій, яка стартувала минулого року у співпраці Норвезької асоціації авторів і перекладачів нонфікшн-літератури та Українського ПЕН. У 2024 році підтримку отримали 10 нонфікшн-проєктів. На відміну від 2024 року, цього року програма охопила не лише авторів, які працюють у жанрі нонфікшн, а й письменників, котрі працюють з художніми текстами. Докладніше:

<https://detector.media/infospace/article/244542/2025-09-30-ukrainskyy-pen-ogolosyv-20-proiektiv-peremozhstv-stypendiynoi-programy/>

«Читачі чекають правдивості від тексту». – Леокадія Шугурова

31 серпня під час фестивалю «Прописи» у Франківську літературна критикиня та редакторка видавництва «Темпора» Б. Романцова провела для учасників лекцію «Як видати книгу». Опубліковано ключові тези лекції про тренди книжкового ринку та поради тим, хто планує співпрацю з видавництвом. Докладніше:

<https://postimpreza.org/texts/chytachi-chekaiut-pravdyvosti-vid-tekstu>

Внаслідок удару рф пошкоджено склад видавництва «Смакі». – Анастасія Андрушко

Внаслідок обстрілу ударними дронами Дніпра 30 вересня окупаційні війська рф пошкодили склад видавництва «Смакі», внаслідок чого було втрачено частину накладів. Докладніше:

<https://chytomo.com/vnaslidok-udaru-rf-poshkodzheno-sklad-vydavnytstva-smaki/>

Музейна справа

Львівський музей Соломії Крушельницької оцифровує свою колекцію. – Катерина Сліпченко

У музично-меморіальному музеї Соломії Крушельницької у Львові за підтримки Українського культурного фонду триває робота над створенням цифрової платформи, мета якої – збереження та відкриття для всього світу унікальної спадщини видатної української співачки. Доступними для перегляду стануть архівні родинні фото, особисті речі, ексклюзивні записи української оперної співачки зі світовою славою. Проєкт втілюється у співпраці з відновленим Галицьким музичним товариством, однією з найдавніших і найвпливовіших культурних інституцій Галичини. Докладніше:

https://zaxid.net/lvivskiy_muzei_solomii_krushelnitskoi_otsifrovuye_svoyu_kolektsiyu_n1620254

Партнерство та інвестиції у доступний музей. Досвід Гадяцької громади

Гадяцький історико-краєзнавчий музей став учасником програми конкурсної програми Українського культурного фонду «Культура регіони» із проектом «SmartMuseumGadyach: доступний кожному», який має на меті зробити музейний простір комфортним та інклюзивним для всіх відвідувачів – від здобувачів освіти до людей похилого віку та осіб з інвалідністю. Відтепер відвідувачі зможуть безбар'єрно долучитися до екскурсій по Гадяцькому історико-краєзнавчому музею завдяки запровадженню віртуальної реальності. Через VR-окуляри відвідувачі зможуть «ходити» по другому поверху закладу, де зібрано основну колекцію експонатів, або «спуститися» до Гадяцького підземелля, яке є частиною експозицій музею. Громада взяла на себе частину фінансової участі у впровадженні проєкту. Докладніше:

<https://myrgorod.rayon.in.ua/topics/837865-partnerstvo-ta-investitsii-u-dostupniy-muzey-dosvid-gadyatskoi-gromadi>

Під час вчорашньої атаки росіян пошкоджено Дніпровський художній музей. – Таня Матяш

Внаслідок атаки росії 30 вересня пошкоджено будівлю Дніпровського художнього музею – зруйновано фасад та вікна, повідомив заступник міністра культури та стратегічних комунікацій І. Вербицький. Музейна колекція, за попередніми даними, залишилася неушкодженою, жертв немає. Докладніше:

https://lb.ua/culture/2025/10/01/699181_pid_chas_vchorashnoi_ataki_rosiyan.html

Бібліотечна справа

Бібліотеки. Закрити не можна модернізувати. Кому (,) – ставить держава. – Тамара Сухенко

Авторка, співзасновник благодійного фонду «Бібліотечна країна», психолог, фасилітатор, зазначає: «Значення бібліотек саме як соціальної інфраструктури якісно не осмислено ні національними, ні регіональними елітами... Про це свідчить декларативний характер усіх стратегій, відсутність планів дій та ресурсів для їх реалізацій. Про це свідчать факти неконтрольованого закриття бібліотек у багатьох громадах. Світовий економічний форум відносить ерозію соціальної згуртованості до довгострокових ризиків для світу. Західна спільнота давно переосмислила ролі публічних бібліотек і розглядає їх як базову соціальну інфраструктуру, яка зміцнює зв'язки, зменшує ізоляцію, підвищує стійкість громад. Ідею популяризував соціолог, урбаніст, автор книги „Місця для людей” Ерік Кліненберг., „Майбутнє демократій тримається не лише на цінностях, а й на спільних просторах – бібліотеках, парках, комунальних центрах”. Спільні простори зшивають суспільство, посилюють міжгрупові, міжпоколіннів контакти. Усі проблеми бібліотечної системи були предметом багатьох статей, аналітичних записок та обговорень. Але давайте подивимося, що побачив шведський дослідник Емануель Карлссон, автор дисертації „Українські бібліотеки під час війни” (Ukrainian Libraries at War: Contesting Colonial Heritage

in Western Ukraine, 2024). Автор виділив п'ять структурних проблем: бідні та застарілі фонди; недостатнє фінансування та застаріла інфраструктура; адміністративні особливості; державна зарегульованість; застарілі каталоги та класифікації. Водночас дослідник також зазначив, що бібліотекарі демонструють небачену стійкість, шукають нові форми діяльності. Війна стала каналізатором змін, – дала поштовх масовому очищенню фондів від колоніальних нашарувань, змусила бібліотеки переглянути свої функції. Соціальні та культурні ініціативи під час війни роблять їх ближчими до громади, і цей зворотній зв'язок у свою чергу мотивує бібліотекарів. Вони відчують свою цінність. Що робити? Простих рішень для цієї теми – немає, достатньо ресурсів – немає. Але розмазувати наявні ресурси тонким шаром на усю мережу, з яких майже нічого не інвестується в розвиток, – жахлива практика. Передовсім усвідомити нові ролі бібліотек, – зокрема озвучені професійною спільнотою в Заяві ВГО „Українська бібліотечна асоціація” та Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого – „Бачення майбутнього українських бібліотек для післявоєнного відновлення, розвитку людського капіталу та економічно сильної і демократичної України”. В цьому документі озвучено й рекомендації для усіх рівнів влади, та бібліотекарів...». Докладніше:

<https://life.pravda.com.ua/culture/biblioteki-zakriti-ne-mozhna-modernizuvati-komu-stavit-derzhava-310583/>

Угорщина заблокувала кілька українських медіа «у відповідь на українську цензуру»

Уряд Угорщини обмежив доступ до кількох українських медіа у відповідь на дії української влади, яка раніше заблокувала два угорські сайти через поширення російської пропаганди. За словами міністра канцелярії прем'єр-міністра Угорщини Гергея Гуляша, блокування українських ЗМІ стало «відповіддю Угорщини на цензуру в Україні». Українська сторона вже відреагувала на блокування українських ЗМІ в Угорщині – речник МЗС України Г. Тихий зазначив, що Україна, на відміну від влади Орбана, блокувала пропагандистські сайти, а не якісну журналістику. Докладніше:

<https://chytomo.com/uhorshchyna-zablokuvala-kilka-ukrainskykh-media-u-vidpovid-na-ukrainsku-tsenzuru/>

Випуск підготував

Зворський А. С.,

головний бібліограф відділу НАУІ

Інформцентру з питань культури та мистецтва;

тел.: 093-415-89-30; електронна адреса: info_nplu@ua.fm